Moldova Suverană

COTIDIAN AL SOVIETULUI SUPREM ȘI AL GUVERNULUI R.S.S. MOLDOVA

Ziarul apare de la 1 mai 1924

MARȚI, 4 SEPTEMBRIE 1990 NR. 206 (17515) PREȚUL 3 cop.

Sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem al Moldovei

În ziua de 2 septembrie și-a început lucrările la Chișinău sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova. Ea a fost deschisă de președintele Sovietului Suprem al republicii Mircea Ion Snegur. Sesiunea examinează chestiunea cu privire la situația social-politică din republică în legătură cu acțiunile anticonstituționale care au avut loc în raioanele de sud și în raioanele din Transnistria.

Raportul în această chestiune a fost prezentat de președintele Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova, M. I. Snegur. Analizînd în mod amănunțit situația creată, el le-a propus deputaților să ia măsuri eficiente pentru apărarea intereselor republicii, să-i tragă imediat la răspundere — inclusiv penală — pe organizatorii acțiunilor antilegale. După ce au vizionat filmul video despre evenimentele ce s-au produs în sudul republicii, deputații au procedat la un schimb de păreri asupra situației create. Deputații Nicolae Dabija, Constantin Tănase, Sergiu Chircă, Mihail Plasiciuc, Alexandru Arseni, Ion Borșevici, Dumitru Puntea, Lidia Dicusar, Vasile Nedelciuc, Andrei Vartic, Petru Sandulachi și alții au propus în calitate de măsură urgentă să se instituie în Moldova postul de președinte și să se introducă guvernarea prezidențială directă în raioanele care nu respectă Constituția R.S.S. Moldova, să fie create formațiuni militare naționale începînd cu toamna anului curent, să fie lipsiți de împuternicirile de deputați organizatorii congreselor anticonstituționale și să fie declarați persoane «non-grata» în Moldova, să fie dizolvate Sovietele care nu recunosc legile republicii, să fie adoptată de urgență legea cu privire la cetățenia R.S.S. Moldova. Aceste măsuri concrete sînt, după părerea lor, de natură să stabilizeze situația.

Cu toată situația complicată, deputații n-au uitat nici de telemaratonul republican consacrat copiilor: planificat din timp, el a fost transmis în cadrul programului Televiziunii naționale, sesiunea a fost transmisă pe programul II unional. Și în pofida patimilor care domneau în parlament, la propunerea deputatului Nadejda Brînzan Sovietul Suprem a luat hotărîrea de a transfera în fondul de ajutorare a copiilor cîte un salariu lunar al deputaților în parlament.

La propunerea clubului deputaților poporului ai Uniunii R.S.S. din partea Moldovei, sesiunea a adoptat textul unui apel către președintele Uniunii R.S.S., Mihail Sergheevici Gorbaciov, căruia i-a dat citire deputatul poporului Veniamin Apostol și în care se menționează, între altele, că acțiunile antilegale întreprinse în sudul republicii și în Transnistria se află în flagrantă contradicție cu declarația privind suveranitatea Moldovei. Lor însă nu li s-a dat nici o apreciere din partea organelor unionale ale puterii, ceea ce creează impresia că centrul le susține tacit.

Sesiunea a adoptat hotărîri ale Sovietului Suprem cu privire la instituirea în R.S.S. Moldova a puterii prezidențiale, la elaborarea și aprobarea actelor normative care să le permită cetățenilor Moldovei să-și facă serviciul militar pe teritoriul ei.

Victor Pușcașu, vicepreședinte al Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova, a adus la cunoștința sesiunii rezoluția congresului deputaților din Transnistria, care a fost proclamată Republică Sovietică Socialistă Moldovenească Transnistreană în componența Uniunii R.S.S. În legătură cu aceasta Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova a adoptat o hotărîre în care se arată, că conținutul și caracterul documentelor adoptate la congresul din Tiraspol al deputaților din Transnistria demonstrează că ele sînt anticonstituționale și contrare legii, fiind îndreptate spre schimbarea ilegală a orînduirii de stat în R.S.S. Moldova, spre încălcarea integrității teritoriale a Republicii suverane Moldova.

La 3 septembrie sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova și-a continuat lucrările.

MOLDOVA-PRES.

HOTĂRÎREA

SOVIETULUI SUPREM AL R.S.S. MOLDOVA

Cu privire la alegerea Președintelui R.S.S. Moldova

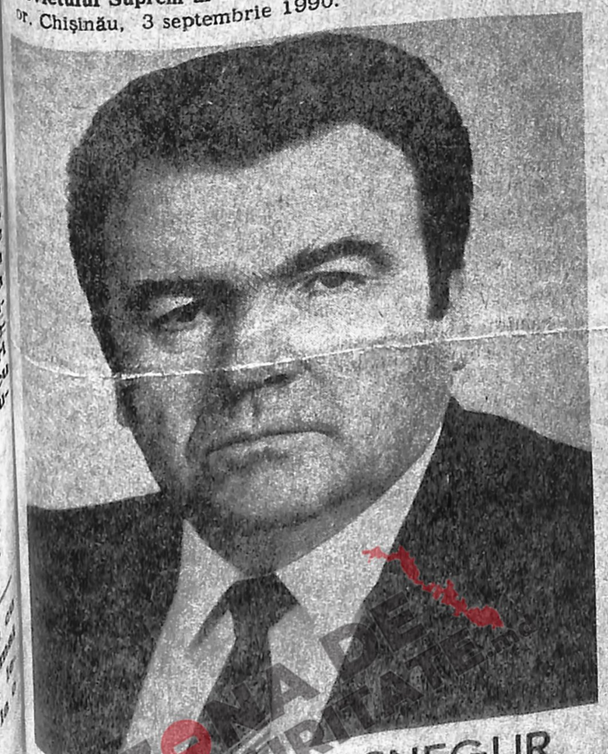
Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova

H o t ă r ă ș t e:

A alege Președinte al Republicii Sovietice Socialiste Moldova pe domnul Mircea Ion SNEGUR.

Prim-vicepreședinte
al Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova **I. HADÂRCA**

or. Chișinău, 3 septembrie 1990.

SNEGUR

SĂ NE APĂRĂM DEMNITATEA DE NEAM

Raportul prezentat de domnul Mircea Ion SNEGUR

la sesiunea a II-a extraordinară a Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova de legislatura a douăsprezecea în ziua de 2 septembrie 1990

Doamnelor și domnilor deputați!

Mulțumesc pentru încredere!

Sesiunea extraordinară a Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova a fost convocată în legătură cu situația social-politică din republică ce s-a acutizat în ultimul timp, situație în care forțele reacționare, antirestructuriste, care ne-au tot încercat și hărțuit de acum un an de zile, s-au dezlănțuit cu o furie și o obrăznicie fără precedent.

Acum, în această perioadă, cînd purtăm o mare răspundere față de urmașii noștri, pentru destinul acestui pămînt, cînd istoria ne oferă șansa de a deveni stăpîni în sensul deplin al cuvîntului asupra bogăției și avuției noastre, de a reveni la adevăratele valori naționale, de a fi un stat cu adevărat suveran, aceste forțe, încălcînd Constituția și alte legi ale republicii, au pornit pe calea dezmembrării statului suveran Moldova și vor cu orice preț să ne împingă spre haosul economic și spre dezastrul unor grave confruntări interetnice. Interpretînd în mod tendențios legile și hotărîrile adoptate la sesiunea a douăsprezecea și cele adoptate la prima sesiune a noului parlament, inducînd în eroare masele, speculînd pe greutăți cu care se confruntă azi economia republicii, prin diverse acțiuni subversive, «liderii» de la Tiraspol, Bender, Rîbnița, Camenca, Comrat, Ceadîr-Lunga și din alte localități vor să-și atingă ambițiile lor personale pe contul poporului moldovenesc.

Lor nu le e pe plac nimic din ceea ce se face nu numai la noi în republică, dar și în Rusia, Belorusia, Ucraina sau în altă parte. Nu le place nici demontarea modelului stalinist de organizare a vieții obștești, nici constituirea unei societăți care ar avea la bază principiile democrației și ale legalității, nici transformarea sistemului politic și afirmarea adevăratei democrații bazate pe alegeri libere, pe pluripartidism, pe respectarea drepturilor omului și a legilor de către toți cetățenii, nici suveranitatea reală a poporului, nici demontarea vechilor relații de producție, ce înstrăinează omul muncii de proprietate și de rezultatele activității lui. Nu le sînt pe plac legile și hotărîrile adoptate în republică în ultimul an, nu le place limba noastră, alfabetul ei, nu le place istoria acestui popor, nu le place dorința lui de libertate și progres.

Le place numai pîinea, vinul, fructele și legumele, carnea și toate celelalte bunuri, pe care acest popor le produce. Le plac numai casele, apartamentele și vilele, înălțate tot de acest popor pe pămîntul pe care el l-a scăldat în lacrimi și sînge secole de secole.

Lor le-a plăcut și le place să cîrmuiască și astăzi acest popor fără a ști măcar să-i spună «bună ziua» și «la revedere». Anume așa sînt acei care organizează congrese peste congrese, referendumuri peste referendumuri, adresări peste adresări, mitinguri și dezmățuri, la care își permit să insulte grav poporul care i-a adăpostit la grea cumpănă, să-i sfîșie țara și să-l lipsească de dreptul la viitor.

S-a ajuns prea departe, stimați deputați, și e timpul, să alegem grîul de neghină. E timpul să dăm răspuns la întrebarea pe care o pune astăzi întreg poporul nostru: are actualul parlament destule forțe pentru a păstra și a apăra integritatea statului suveran Moldova sau nu are?

Înainte de a răspunde la această întrebare ar trebui să scoatem în evidență premisele situației ce s-a creat: cînd, cum și cine a început acțiunile de destabilizare a societății noastre, de surpare a temeliilor republicii Moldova.

Procesul de reînnoire a sferelor vieții social-economice, politice și spirituale a început în Moldova nu în aprilie 1985, cum ar fi fost firesc, ci abea în aprilie—mai 1988. Conducerea de atunci a republicii opunea o rezistență înverșunată față de tot ce era nou, față de doleanțele poporului nostru, continuînd vechea politică bodiulistă de deznaționalizare și dictat.

Printre primele probleme pe care le-a pus restructurarea la ordinea zilei în Moldova a fost conferirea limbii moldovenești a statutului de limbă de stat și revenirea la grafia latină. Rezolvarea ei a fost tărăgănată aproximativ doi ani de autoritățile de atunci, pînă cînd răbdarea poporului ajunse la limită. Participanții la Marea Adunare Națională din 27 august 1989 au exprimat voința majorității absolute a vorbitorilor de limbă română, votînd în genunchi pentru limbă de stat și grafie latină! Sesiunea a treisprezecea a Sovietului Suprem a consfințit această voință prin adoptarea de legi respective, creînd, în sfîrșit, posibilitatea renașterii funcțiilor sociale ale limbii noastre, limba poporului care a dat denumirea republicii. Care altele puteau fi hotărîrile sesiunii a XIII-a? — aș vrea eu să-i întreb pe tovarășii de la Tiraspol, Bender și Rîbnița. În acest moment de mare responsabilitate dumnealor ar fi putut să dea dovadă de un adevărat internaționalism și de stimă față de poporul nostru. Ei însă au încercat în fel și chip să torpileze lucrările sesiunii a treisprezecea, au organizat mitinguri și greve în spiritul «internaționalismului» tiraspolean, benderist, rîbnițean, cum l-a definit un fost lider de partid de tristă amintire. De fapt, e un pseudointernaționalism, bazat pe dispreț și ură. Pentru prima dată în istoria omenirii au fost organizate greve împotriva limbii și alfabetului unui popor băștinaș. Pe parcursul ultimilor 200 de ani Moldova a fost mereu un poligon pentru tot felul de experimente atît ale autorităților țariste, cît și ale celor staliniste, brejneviste, bodiuliste etc. Ar fi cazul să-i numim aici și pe inițiatorii, organizatorii și îndrumătorii acțiunilor nelegitime din ultimul timp: Rileakov, Smirnov, Bogdanov, Belitcenko, Iakovlev, Blohin și alții.

«Liderilor» din Transnistria li s-au alăturat și cei de la Comrat, de la «Gagauz-halkî», care au chemat populația găgăuză la greve, fără să-și dea seama că de pe urma politicii de deznaționalizare, promovată de Centru, a suferit în mare măsură limba maternă atît a poporului moldovenesc, cît și a găgăuzilor, bulgarilor, ucrainenilor, că numai împreună cu moldovenii ei pot rezolva problemele renașterii lor spirituale. În loc să pună problema unor acțiuni comune, «liderii» de la Comrat fac apeluri să creeze o autonomie teritorială a găgăuzilor cu limba de stat rusă. Iată de unde pornește dezmărginarea în unele raioane de sud ale republicii, stimați tovarăși Kuroglo,

(Urmare în pag. 3).

Mircea Ion SNEGUR

Mircea Ion Snegur s-a născut în 1940 în satul Trifănești, raionul Florești, R.S.S.M., într-o familie de țărani moldoveni. Are studii superioare. E doctor în științe agricole.

A început calea de muncă în anul 1961 în colhozul «Putinei» din raionul Florești. În calitate de agronom și după absolvirea Institutului agricol «M. V. Frunze» din Chișinău. A continuat să lucreze în aceeași gospodărie ca agronom principal, iar apoi — ca președinte al colhozului. Din 1968 aspirantura la catedra plantelor a Institutului agricol din Chișinău, unde este numit director al stației experimentale pentru culturile plantelor a aceluiași institut.

Din 1973 se află la muncă de conducere în sistemul Ministerului agriculturii al R.S.S.M. — șef al Direcției generale pentru lucrarea solului și aplicarea tehnologii eficiente în cultura cerealelor, șef al Direcției generale pentru știința agricolă; din 1978 a cumulat două funcții: director al Institutului de cercetări științifice în domeniul culturilor de cîmp și cea de director general al asociației științifice de producție «Selecția».

Din anul 1981 Mircea I. Snegur este promovat la munca de partid: a fost prim-secretar al comitetului raional de partid Edineț, iar din 1985 — secretar al C.C. al Partidului Comunist al Moldovei.

În iulie 1989 Mircea I. Snegur este ales în funcția de Președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S.M..

La 27 aprilie 1990 Sesiunea întîi a Sovietului Suprem al republicii de legislatura a douăsprezecea l-a ales în funcția de Președinte al Sovietului Suprem al R.S.S.M.

La 3 septembrie 1990 Sesiunea a doua extraordinară a Sovietului Suprem al R.S.S.M. de legislatura a douăsprezecea îl alege Președinte al Republicii Sovietice Socialiste Moldova.

HOTĂRÎREA

SOVIETULUI SUPREM AL R.S.S. MOLDOVA

Cu privire la eliberarea domnului M. I. Snegur din funcția de Președinte al Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova și la depunerea de către el a împuternicirilor de deputat al poporului din R.S.S. Moldova

În legătură cu alegerea domnului Mircea Ion Snegur Președinte al R.S.S. Moldova Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova **hotărăște:**

1. A eliberea pe domnul **Mircea Ion SNEGUR** din funcția de Președinte al Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova și a considera în legătură cu aceasta suspendate împuternicirile sale de deputat al poporului din R.S.S. Moldova.

Președinte-vicepreședinte
Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova **I. HADARCA**

or. Chișinău, 3 septembrie 1990.

strul unor grave confruntări interetnice, Interpretînd în mod tendențios legile și hotărîrile adoptate la sesiunea a treisprezecea și cele adoptate ții de producție, ce înstrăinează omul muncii de proprietate și de rezultatele activității lui. Nu le sînt pe plac legile și hotărîrile adoptate în republică în ultimul an, nu le place limbajul în care se pune astăzi întreg poporul nostru: are actualul parlament destule forțe pentru a păstra și a apăra integritatea statului suveran timpul să dăm răspuns la întrebarea pe care o pune astăzi cînd răbdarea poporului ajunse la limită. Participanții la Marea Adunare Națională din 27 august 1989 au exprimat voința majorității absolute a vorbitorilor de limbă română, istoria omenirii au fost organizate greve împotriva limbii și alfabetului unui popor băștinaș. Pe parcursul ultimilor 200 de ani Moldova a fost mereu un poligon pentru tot pornește dezbinarea în unele raioane de sud ale republicii, stimați tovarăși Kuroglo,

(Urmare în pag. 3).

HOTĂRÎREA

SOVIETULUI SUPREM AL R.S.S. MOLDOVA

Cu privire la congresul II extraordinar al deputaților Sovietelor de diferite niveluri din unele localități nistrene

La 2 septembrie 1990 în orașul Tiraspol a avut loc așa zisul congres II extraordinar al deputaților Sovietelor de diferite niveluri din localitățile nistrene, în cadrul căruia a fost proclamată Republica Sovietică Socialistă Moldovenească Nistreană. Congresul a ales Sovietul Suprem provizoriu al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești Nistrene în frunte cu președintele Smirnov I. N.

Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova constată că hotărîrile adoptate la congresul menționat reflectă vădita lor orientare anticonstituțională, aventurismul juridic și politic al autorilor lor. Ele sînt îndreptate spre schimbarea nelegitimă a orînduirii statale și spre subminarea integrității teritoriale a R.S.S. Moldova. Congresul anticonstituțional a avut loc în pofida faptului că organizatorii lui au fost preîntîmpinați de nenumărate ori din partea Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova că poartă răspunderea juridică și politică personală în fața întregului popor al Republicii Sovietice Socialiste Moldova pentru eventualele consecințe negative în cazul adoptării unor hotărîri anticonstituționale.

În baza articolului 97 din Constituția (Legea Fundamentală) R.S.S. Moldova Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova **hotărăște:**

1. A declara așa-zisul congres II al deputaților Sovietelor de diferite niveluri din unele localități nistrene, ce a avut loc la 2 septembrie 1990 în orașul Tiraspol, drept un organ anticonstituțional, care generează un val nou de încordare a situației social-politice în republică.

2. A declara nule hotărîrile cu privire la proclamarea Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești Nistrene și cu privire la formarea organului ei suprem, adoptate la așa zisul congres II al deputaților Sovietelor de diferite niveluri din unele localități nistrene. Hotărîrile menționate vin în contradicție cu articolele 1—4, 57, 70, 71, 92, 97, 125, 127 din Constituția (Legea Fundamentală) R.S.S. Moldova și nu pot avea efecte juridice.

3. A-i avertiza pe conducătorii și deputații Sovietelor locale de deputați ai poporului din raioanele Camenca, Dubăsari, Grigoriopol, Ribnița și Slobozia, precum și din orașele Bender, Dubăsari, Ribnița, Tiraspol — participanți la susnumitul congres — precum și pe persoanele alese în fruntea organelor anticonstituționale, formate de el, că în caz dacă organele nelegitime ale puterii de stat și ale administrației de stat vor încerca să-și exercite funcțiile, Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova va fi nevoit să declare stare excepțională și să introducă o formă specială de administrare a teritoriilor numite.

4. A propune Guvernului U.R.S.S. să la măsuri pentru a retrage de pe teritoriul R.S.S. Moldova regimentul Ministerului afacerilor interne al U.R.S.S. în termen de 24 de ore.

5. A obliga Ministerul afacerilor interne al R.S.S. Moldova, Comitetul pentru Securitatea Statului al R.S.S. Moldova, Procuratura R.S.S. Moldova să asigure pe teritoriul raioanelor și orașelor în cauză executarea întocmai a legislației R.S.S. Moldova.

6. A califica transpunerea în viață a hotărîrilor congresului de către Sovietele locale de deputați ai poporului drept opunere prevederilor Constituției și altor legi ale R.S.S. Moldova, opunere pasibilă cu pedeapsa în conformitate cu legislația R.S.S. Moldova.

M. SNEGUR.

Președintele
Sovietului Suprem
al RSS. Moldova.

or. Chișinău,
2 septembrie 1990.

HOTĂRÎREA

SOVIETULUI SUPREM AL R.S.S. MOLDOVA

Cu privire la unele măsuri pentru stabilizarea situației social-politice din republică

În vederea ameliorării situației social-politice din republică Sovietul Suprem al R.S.S. Moldova, Prezidiul său, comisiile permanente au întreprins nenumărate acțiuni. La sfîrșitul lucrărilor sesiunii întîi a fost declarat un moratoriu asupra tuturor manifestărilor ce pot agrava relațiile interetnice în republică. Hotărîrea respectivă a fost reafirmată ulterior la una din ședințele Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova.

Liderii mișcărilor distructive, însă, neglijează actele legislative adoptate de organul suprem al puterii de stat al republicii, adresările lui. La 19 august a. c. la Comrat și-a ținut lucrările așa-zisul congres al deputaților de diferite niveluri din partea localităților cu populație găgăuză, în cadrul căruia a fost proclamată Republica Găgăuză, au fost adoptate o serie de documente ce sînt în contradicție cu Constituția R.S.S. Moldova, cu Declarația suveranității Republicii Sovietice Socialiste Moldova. Prezidiul Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova a calificat acest act ca fiind anticonstituțional, iar hotărîrile adoptate de congres ca neavînd efecte juridice.

La fel au procedat liderii transnistreni, inclusiv deputați ai poporului din R.S.S. Moldova, convocînd astăzi, 2 septembrie, congresul II al deputaților de diferite niveluri din unele localități nistrene care a proclamat Republica Sovietică Socialistă Moldovenească Nistreană în componența U.R.S.S.

Aceste acțiuni metodice de dezmembrare a republicii au dus la agravarea situației social-politice. Integritatea R.S.S. Moldova este în pericol. Ținînd cont de aceasta, Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldova **hotărăște:**

1. A condamna acțiunile distructive și separatiste ale liderilor fostei «Gagauz halkî», ale comitetului organizatoric al Asociației Sovietelor de deputați ai poporului din Transnistria și ale unor deputați, membri ai grupului «Sovietskaia Moldavia».

2. A aproba hotărîrile adoptate de Prezidiul Sovietului Suprem al R.S.S. Moldova în vederea stabilizării situației social-politice și ameliorării relațiilor interetnice din republică.

3. A înființa în Republica Sovietică Socialistă Moldova institutul prezidențial de administrare statală.

4. A adopta un act normativ în baza căruia cetățenii din R.S.S. Moldova să satisfacă serviciul militar pe teritoriul R.S.S. Moldova.

5. Procuratura R.S.S. Moldova, Ministerul Afacerilor Interne, Comitetul pentru Securitatea Statului să tragă la răspundere penală persoanele vinovate de încercările de a dezmembra teritoriul Moldovei și de a destabiliza situația social-politică din republică.

6. A adresa populației găgăuze, precum și rușilor, ucrainenilor etc. din partea stîngă a Nistrului, apelul de a păstra calmul și de a nu se lăsa antrenați de instigările anticonstituționale, antistatale și separatiste. Parlamentul și Guvernul R.S.S. Moldova nu vor permite dezmembrarea republicii suverane și atițarea vrajbei interetnice.

7. Prezenta Hotărîre intră în vigoare din momentul adoptării.

M. SNEGUR.

Președintele
Sovietului Suprem
al R.S.S. Moldova.

or. Chișinău.
2 septembrie 1990.